

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 12 maj 1911 kl. 2 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 12
i den till utskottet återremitterade frågan om skrifvelse
till Kungl. Maj:t angående utlåning af postsparbankens
medel för beredande af tillfälle åt mindre bemedlade per-
soner att skaffa sig jordbruk eller bostäder.*

I en inom Andra kammaren väckt och till behandling af dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion (nr 248) ha herrar Lindhagen och Linders hemställt,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att

1:o) de af postsparbanken och sparbanker förvaltade samt af öfriga banker på sparkasseräkningar indragna medel må i vidsträcktaste omfattning utlånas för att bereda mindre bemedlade personer tillfälle att skaffa sig jordbruk eller bostäder;

2:o) skapa utvägar att erhålla lån mot säkerhet af inteckning i tomträtt.

I sitt den 10 sistlidne mars afgifna utlåtande nr 6 hemställde utskottet, att Andra kammaren ville, i anledning af herrar Lindhagens och Linders förevarande motion, för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t

dels taga i öfvervägande, huruvida, i hvad mån och under hvilka villkor de af postsparbanken förvaltade medel kunna utlånas för att bereda mindre bemedlade personer tillfälle att skaffa sig jordbruk eller bostäder, samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i förordningen om postsparbank, som kan befinnas för ändamålet erforderligt;

dels ock taga i öfvervägande, huruvida, i hvad mån och under hvilka villkor inteckning i tomträtt må såsom säkerhet för lån kunna uti lagar

Bihang till Riksd. Prot. 1911. 9 Saml. 2 Afd. 2 Band. 5 Ser. 12 Häft. (Nr 12).

och författningar likställas med vanlig fastighetsinteckning, samt därefter för Riksdagen, i den mån afgörandet kräver dess medverkan, framlägga de förslag, hvartill utredningen kan gifva anledning.

Vid ärendets behandling i kammaren den 18 mars upplystes, att Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till utgiftsstat och viss ändring i gällande förordning angående postsparbanken inom närmaste tiden vore att förvänta. Med anledning därpå beslöt kammaren att till utskottet återremittera utskottets yttrande och hemställan i hvad anginge postsparbanken, men biföll hvad utskottet i öfrigt hade hemställt.

Utskottet har i sitt ofvannämnda utlåtande nr 6 till en del grundat sin hemställan på löneregleringskommitténs i utlåtandet utförligt refererade förslag, att riksbanken skulle mottaga postsparbankens medel med skyldighet dels att å dem erlagga viss föränderlig ränta, dels ock mot enahanda räntegodtgörelse tillhandahålla banken penningar i mån af behof. Detta förslag har emellertid ej följts i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition, som under nr 150 den 24 mars öfverlämnades till Riksdagen, utan har Kungl. Maj:t i öfverensstämmelse med banko- och riksgäldsfullmäktiges samt postsparbanksstyrelsens förslag funnit det mera lämpligt, att postsparbanken i stället måtte vid behof få anlita riksgäldskontorets kredit och på grund därpå hemställt, det Riksdagen måtte medgifva, att postsparbanken må äga att vid behof af medel för bedrifvande af sin rörelse få i riksgäldskontoret tillgodonjuta kredit till belopp af högst 5,000,000 kronor mot godtgörelse, motsvarande den effektiva ränta jämte lånekostnader, som riksgäldskontoret enligt sina beräkningar har att själf utgifva å sålunda försträckta medel, äfvensom på de villkor i öfrigt, som genom öfverenskommelse mellan fullmäktige i riksgäldskontoret och styrelsen för postsparbanken varda fastställda.

I sitt den 1 dennes afgifna utlåtande nr 2 har sammansatta stats- och bankutskottet utan meningsskiljaktighet tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del. Äfven om Riksdagen ännu icke hunnit behandla ärendet, får man antaga såsom alldeles visst, att sammansatta utskottets hemställan kommer att bifallas. Hvad särskildt angår postsparbankens behof af rörelsekapital, är det gifvetvis af mindre vikt, antingen riksbanken eller riksgäldskontoret försträcker penningar, blott svårigheten för banken att i brydsamma tider anskaffa nödiga medel blir undanröjd. Så sker genom ofvannämnda anordning. Det vill därför synas utskottet, som om denna anordning skulle göra det betydligt lättare för postsparbanken, än hvad förut varit fallet, att utlåna någon del af sina förvaltade medel för sådant ändamål, hvarom i förevarande motion sättes i fråga.

Att postsparbanken efter uppförandet på ordinarie stat erhåller en mera betryggad och själfständig ställning samt större möjlighet till initiativtagande och anpassning efter förefintliga behof, torde också, enligt utskottets mening, böra tagas i betraktande vid frågans bedömande.

I sitt utlåtande den 4 oktober 1910 rörande lönereglering m. m. för postsparbanken har dess styrelse framhållit, att den placering af postsparbankens och riksförsäkringsanstaltens öfverskottsmedel, som ägt rum i form af direkta lån till kommuner, hade särskildt varit af fördel ej blott för den lånesökande kommunen, för hvilken postsparbanken framstått såsom en kommunal låneanstalt med under vissa tider rätt afsevärda resurser, utan äfven för banken själf, som därigenom fått röna välvilja och intresse från allmänhetens sida. (Se sid. 102 i Kungl. Maj:ts proposition nr 150.)

I sammanhang därmed erinrar postsparbanksstyrelsen tillika om, huru som vid åtskilliga riksdagar förelegat frågor om postsparbanksmedlens placering i egnahemslån, samt att postsparbanksstyrelsen uti afgifna yttranden i ämnet framhållit det befogade däri att den kundkrets, af hvilken banken anlitas för placering af besparingar, ock finge begagna sig af banken i dess egenskap af utlåningsanstalt.

Enligt utskottets åsikt skulle ett dylikt utlämnande af egnahemslån säkerligen i hög grad öka den välvilja och det intresse från allmänhetens sida, hvaraf postsparbanken för sin utveckling och för fyllande af sin uppgift måste anses vara i behof.

På grund af hvad sålunda förekommit, sedan utskottet den 10 mars aflämnade sitt meromnämnda utlåtande nr 6, anser sig utskottet ha erhållit ännu mera stöd för sin däri gjorda hemställan. Utskottet får alltså, under hänvisning till sin mera utförliga motivering i sitt utlåtande nr 6 och på grund af det nu anförda, hemställa,

att Andra kammaren ville, i anledning af här omhandlade del af herrar Lindhagens och Linders motion nr 248, för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tackes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida, i hvad mån och under hvilka villkor de af postsparbanken förvaltade medel kunna utlånas för att bereda mindre bemedlade personer tillfälle att skaffa sig jordbruk eller bostäder,

samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i förordningen om postsparbank, som kan befinnas för ändamålet erforderligt.

Stockholm den 12 maj 1911.

På utskottets vägnar:

ULRIK LEANDER.
